

Vnitřní přijetí

Problematicčnost žáka je vlastně důsledkem toho, že nepřijímáme, neakceptujeme realitu = momentální schopnosti žáka, jeho individuální rozvoj, přístup ke cvičení... Chceme jej z nějakého důvodu změnit (Školní vzdělávací program, náš pohled na domácí cvičení a hudební rozvoj, představy vedení školy...). To nás ale častokrát nutí používat nesprávné způsoby komunikace a principy vnější motivace.

Co nám pomůže změnit pohled z „problémového“ žáka na „neproblémového“, je uvědomění si aktuálního stavu / toho, co se děje (reality) a jejího přijetí. Bez kritiky, posuzování a hodnocení, bez osobního zainteresování = jestli se nám to líbí, nebo ne. Pomáhá, když si to zapíšeme. Může to vypadat například takto:

- Necvičí stupnice
- Chodí pravidelně na hodiny nástroje
- Má talent
- Nechce se mu doma pravidelně cvičit
- Má trému
- Je drzý
- Má špatnou paměť
- Nemá silnou vůli
- Snadno se učí nové skladby

Dále je však nutné se podívat také na naši realitu. Co se v nás děje, když máme takového žáka, a také si to napsat. Bez sebeobviňování a hodnocení se.

- Těším se, když takovýto žák nepřijde na hodinu
- Nevím, jak s ním pracovat
- Cítím se před ním jako neschopný učitel
- Vadí mi, když na mé pokyny nereaguje
- Provokuje mě, když je drzý a odmlouvá

Pohled na realitu nám pomáhá si uvědomit, co je za naší komunikací skryté. Proč na něj tak reagujeme, proč je pro nás žák „problémový“. Doposud jsme kladli realitě odpor, ale tím změna nenastane.

Pokud se nám podaří přijmou takového žáka, stane se to pro nás velkou změnou a odrazí se to nejenom ve vztahu k němu, ale také k jiným žákům a lidem. Stanete se shovívavějším a laskavějším učitelem.

Změna přístupu k sobě jako učiteli

Aby nás učení líného (netalentovaného) žáka bavilo a „neztráceli“ jsme náš čas, je potřebná změna přístupu. Ta by měla nastat v našem nitru, změnou starých názorů a postojů, kterými jsme se dosud řídili. Začněme s tím, že nám bude „téměř“ jedno, jestli se žák nějak rozvíjí, cvičí a naše hodiny mají pro něj viditelný smysl. Není to ale pasivní, negativní přístup (že rezignujeme), jen přestaneme očekávat nemožné a pracovat s tím, co je možné. Nemožné je změnit žáka a možné je změnit sebe. Chci vám ukázat, že i když hodina žáka nebaví, pro vás to může být užitečně strávený čas. Položte si u takového žáka otázku - co můžu na hodině dělat, aby mě bavila? Dosud jste se ho snažili učit a nešlo to, tak co to bude?

Vy sami musíte začít hledat činnost, která vás s ním bude bavit. Doporučuji opustit roli učitele a zkoušet roli spoluhráče. Na pomoc s realizováním tohoto záměru, zkuste hry z Hudebních her 1 a 3 z oblasti DUO. Nechce se mu hrát? Použijte hry z oblastí Zábavné akce s nástrojem nebo bez nástroje. Zde jste si rovnocennými partnery a oba plníte úkoly. Nic neprocvičujete a nevylepšujete, jenom si spolu hrajete. Vybírejte takové, které budou bavit i vás, nedívejte se jen na žáka a jeho požadavky.

Chci vás připravit také na to, že na konci hodiny se ve vás mohou objevit negativní myšlenky nebo výčitky typu „já jsem ho nic nenaučil, to není správné. Dívám se jen na sebe, co mě baví a jeho si nevšímám. Takhle to ale nemůžeme dělat stále, musí se přece něco učit“ atd. Když se objeví, je to naprosto přirozená reakce, která vzniká konfrontací vašeho starého zaběhnutého způsobu učení s novým přístupem.

Proč se učit improvizovat

Tak, jak se děti ve škole neučí samostatnému přemýšlení, ale jen memorování názorů a poznatků někoho jiného, tak stejně se to děje i v hudbě. Neučíme děti hudební samostatnosti, ale závislosti na jiných autoritách.

Představte si, že byste se zeptali žáka, co si myslí například o škodlivosti alkoholu. On by začal: „*studie vypracovaná v roce 2010 na základě průzkumu ve školách říká, že...OSN varuje před stoupajícím počtem závislých... Celková spotřeba alkoholu na osobu je... atd.*“ Měl by výborně informace, které jsou ale dnes komukoliv a kdykoliv přístupné na webu. Co nám nesdělil, je jeho názor. Nevyjádřil, co si o tom myslí on sám.

Vyjádřit svůj názor vyžaduje určitou odvahu. „*Co když někdo bude můj názor považovat za směšný a primitivní a nebude se mnou souhlasit?*“ Pokud nechceme vychovávat děti závislé pouze na informacích získaných od druhých, měli bychom v nich podněcovat jejich samostatný názor. Ať je jakýkoliv, i když s ním druzí nesouhlasí. Není ani tak důležité, co děti říkají, ale to, že mluví za sebe. Učí se tomuto principu, získávají odvahu a sebevědomí. Když jim dáme čas, určitě se i jejich názory zkvalitní a prohloubí.

Totéž se děje i v hudbě. Nevedeme děti k samostatnosti, ale učíme je memorovat hudbu druhých, cizí melodie a citová vyjádření. Nikdy nikoho nezajímalo, co je jejich hudba, hudba každého jedince/hudebníka. Jak to cítí? Co se v nich děje? Je dobré a zajímavé znát, jak se na hudbu díval J. S. Bach, L. van Beethoven a jiní, ale stejně je důležité hledat svou hudbu. Tím, že se sami stanou „autory“, dokáží i lépe pochopit autory jiné (to se může sekundárně odrazit v lepší interpretaci).

Já neumím improvizovat

Často se u hudebníků setkávám s tradiční reakcí na improvizaci: „*já nevím, co mám hrát, neumím improvizovat*“. To však není pravda. Tak, jak si umí každé dítě hrát s hračkami a nikdo ho to nemusí učit, stejně tak umí i každý hudebník improvizovat. Dokáže si hrát s notami, jenže o tom neví a přitom stačí se jen rozpomenout. V podstatě ho není co naučit, protože improvizace se učit nedá. Učit při improvizaci se dají jednotlivé hudební styly a

postupy, které jsou pro tu kterou hudbu typické. Co můžeme udělat je, ukázat mu cestu. Cestu jak se vrátit k sobě samému, ke své hravosti a hrát na nástroj tak, jak se mu ta líbí.

Tvrzení dítěte, že neumí improvizovat, je přirozená reakce na jeho předchozí studium. To bylo založeno jen na interpretaci jiných skladatelů. Je zvyklé se opírat o hudební vyjádření druhých a ne o své. Skrývá se za skladatele: „*to vymyslel on, ne já, já tu hudbu jen hraji, a když se vám nelíbí, kritiku otočte no něj*“. Jakmile chceme od dítěte, aby hrálo něco ze sebe, vytvoří se v něm strach, že to, co vymyslí, nebude dobré. Automaticky se porovnává s hudbou, kterou dosud interpretovalo, a toho oslabuje. Vychází mu z toho to, že tak krásné melodie jako napsal W. A. Mozart, F. Chopin a jiní, nedokáže vymyslet. Bojí se, že se ztrapní. Jediné východisko, které z toho vede ven, je tvrzení „*nevím, co mám hrát*“. Kdyby dokázalo být v ten moment pravdivé, řeklo by, čeho se bojí, a ukázalo svůj strach. Neskrývalo by se za svá tvrzení, která jsou jen reakcí na strach, a to by byla ta nejlepší cesta.